

MONITORING JUDIKATURY EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA

OBDOBÍ: 21. ŘÍJNA – 24. LISTOPADU 2016

Rozsudek Velkého senátu ve věci Magyar Helsinki Bizottság v. Maďarsko (stížnost č. 18030/11)

Datum rozhodnutí: 8. listopadu 2016

Závěr: *Vnitrostátní orgány zasáhly do samotného základu práva neziskové organizace, protože jí svým odmítnutím poskytnout požadovaná data zabránily ve výkonu svobody přijímat a podávat informace.*

Obsah: Stížnost se týká zamítnutí žádosti neziskové organizace o poskytnutí údajů týkajících se práce *ex officio* ustanoveného obhájce, s odůvodněním, že jde o chráněné osobní údaje, které nejsou předmětem vnitrostátní úpravy přístupu k informacím. Stěžovatelka zpracovávala studii kvality obhajoby poskytované ustanovenými obhájci, a z toho důvodu se obrátila na vybrané odbory policie se žádostí o poskytnutí jmen obhájců *ex officio*, ustanovených v roce 2008, a počet takových ustanovení u jednotlivých advokátů. Ve své žádosti se odvolávala na zákon o datech z roku 1992 s odůvodněním, že jí požadované údaje jsou veřejnou informací. Stěžovatelka následně neuspěla v řízení proti dvěma oddělením policie, které odmítly požadované informace poskytnout. Zamítavé stanovisko potvrdil i maďarský Nejvyšší soud, který uvedl, že zatímco uplatnění práva na spravedlivý proces prostřednictvím ustanovených obhájců je věcí státu, následná aktivita takto ustanovených trestních obhájců je jejich soukromou věcí a jejich jména proto nepředstavují veřejnou informaci. Příslušný senát Soudu se vzdal své pravomoci ve prospěch Velkého senátu. Velký senát většinou patnácti hlasů ke dvěma rozhodl, že byl porušen čl. 10 Úmluvy. Společné nesouhlasné stanovisko připojili soudci Spano a Kjolbro, odlišné stanovisko soudci Sicilianos a Raimondi, a druhé odlišné stanovisko soudkyně Nussberger a Keller.

Poznámka: Velký senát zdůraznil, že požadovaná informace byla pro stěžovatelku nezbytná, pokud měla zpracovat studii fungování veřejné obhajoby. Stěžovatelka zpracovávala odbornou studii v oblasti odpovídající účelu jejího zřízení jako neziskové lidskoprávní organizace, s cílem přispět k diskusi o věci zjevného veřejného zájmu.

Otázka efektivnosti systému veřejné obhajoby totiž dle názoru Velkého senátu úzce souvisí s výkonem práva na spravedlivý proces. To je v maďarském právním systému zaručeným lidským právem, jemuž Úmluva přisuzuje klíčový význam. V této souvislosti chtěla stěžovatelka prověřit správnost své domněnky, že opakované ustanovování totožných obhájců bylo nefunkční. Ačkoliv se žádost o informace skutečně týkala sdělování osobních údajů, nejednalo se o informace nacházející se mimo veřejný prostor. Poskytnutím údajů tak nemohlo dojít k negativnímu zásahu do osobních práv ustanovených obhájců. Velký senát konstatoval, že vnitrostátní právo bylo vykládáno maďarskými soudy způsobem vylučujícím jakékoliv smysluplné hodnocení práva stěžovatelky na svobodu projevu, a naopak veškerá omezení plánované publikace stěžovatelky byla podrobena nejpřísnějšímu zkoumání, ačkoliv šlo o úmysl přispět k diskusi ve věci veřejného zájmu.

Související judikatura: rozhodnutí komise o nepřijatelnosti stížnosti ze dne 29. 2. 1995, *Loersch a Nouvelle Association du Courrier v. Švýcarsko*, č. 23868/94 a 23869/94, DR 80, str. 162, rozsudek Velkého senátu ze dne 22. 4. 2013, *Animal Defenders International v. Spojené království*, č. 48876/08, ECHR 2013 (výňatky), rozsudek Velkého senátu ze dne 7. 2. 2012, *Axel Springer AG v. Německo*, č. 39954/08, rozsudek Velkého senátu ze dne 20. 5. 1999, *Bladet Tromsø a Stensaas v. Norsko*, č. 21980/93, ECHR 1999 III.

Relevantní ustanovení: Čl. 10 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (svoboda projevu).

Rozsudek Velkého senátu ve věci Dubská a Krejzová v. Česká republika (stížnost č. 28859/11 a 28473/12)

Datum rozhodnutí: 15. listopadu 2016

Závěr: *Zásah do práva stěžovatelek na ochranu soukromého života nebyl nepřiměřený.*

Obsah: Stěžovatelky si přály porodit doma, ale podle českého práva nemohou profesionální porodní asistentky pomáhat u porodu v domácnosti. Mohou poskytovat své služby

pouze v zařízeních, které disponují zákonem předepsaným lékařským vybavením. Senát soudu, který věc rozhodl v prosinci 2014, většinou šesti hlasů proti jednomu uzavřel, že nebyl porušen čl. 8 Úmluvy. Vlastní odlišná stanoviska připojili soudce Villiger a soudkyně Yudkivska, soudce Lemmens připojil nesouhlasné stanovisko. V červnu 2015 byla věc na žádost obou stěžovatelek postoupena Velkému senátu. Velký senát většinou dvánácti hlasů ku pěti rozhodl, že nebyl porušen čl. 8 Úmluvy. Soudci a soudkyně Sajó, Karakas, Nicolaou, Laffrangue a Keller připojili společné nesouhlasné stanovisko.

Poznámka: Velký senát poukázal na širokou míru uvážení, která svědčí členským státům, pokud jde o otázku domácích porodů. V této věci chybí Evropě konsenzus ohledně určité právní úpravy a věc se týká komplexních otázek politiky zdravotní péče a rozhodování o vynaložení veřejných zdrojů. Velký senát dospěl k závěru, že současná politika státu je dostatečně vyvážená, pokud jde o právo matek na respektování jejich soukromého života na straně jedné a na druhé straně veřejný zájem na zdraví a bezpečí dítěte i matky v průběhu porodu a po porodu. Od roku 2014 vláda realizovala určitá opatření za účelem zlepšení situace v porodnicích, zejména založila výbor pro mateřství a expertní výbor pro porodnictví, porodní asistenci a související práva žen. Velký senát vyzval Českou republiku k soustavné revizi právní úpravy domácích porodů, aby odpovídala aktuálnímu zdravotnímu a vědeckému vývoji a zároveň plně respektovala veškerá oprávnění žen v oblasti reprodukčních práv.

Související judikatura: rozsudek Velkého senátu ze dne 16. 12. 2010, *A, B a C v. Irsko*, č. 25579/05, ECHR 2010, rozsudek Velkého senátu ze dne 12. 6. 2014, *Fernández Martínez v. Španělsko*, č. 56030/07, ECHR 2014 (výňatky), rozsudek ze dne 13. 11. 2012, *Hristozov a ostatní v. Bulharsko*, č. 47039/11 a 358/12, ECHR 2012 (výňatky), rozsudek Velkého senátu ze dne 13. 2. 2003, *Odièvre v. Francie*, č. 42326/98, ECHR 2003-III.

Relevantní ustanovení: Čl. 8 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (právo na respektování rodinného a soukromého života).

Rozsudek Velkého senátu ve věci A. a B. v. Norsko (stížnost č. 29758/11)

Datum rozhodnutí: 15. listopadu 2016

Závěr: *Ačkoliv byly uloženy dva různé tresty v dvou různých typech řízení, existovala mezi nimi dostatečně silná vazba materiální i časová, aby mohly být považovány za formativní část obecného systému sankcí podle norského práva.*

Obsah: Stěžovatelé jsou daňoví poplatníci, kteří uvádějí, že byli potrestáni dvakrát za totožné pochybení. Stěžovatelé byli společně s několika dalšími jednotlivci obžalováni a odsouzeni pro daňový podvod. Trestní soud při určení výše trestu odnětí svobody vzal v úvahu, že stěžovatelům již bylo vyměřeno daňové penále. To stěžovatelé ještě před uplynutím lhůty k odvolání v daňovém řízení uhradili spolu s vyměřenou daní. Příslušný senát Soudu se vzdal své pravomoci ve prospěch Velkého senátu. Velký senát rozhodl, že nebyl porušen čl. 4 Protokolu č. 7 k Úmluvě. Soudce Pinto de Albuquerque připojil k rozsudku odlišné stanovisko.

Poznámka: Velký senát uvedl, že nemá pochybnosti o důvodech, pro něž norské vnitrostátní orgány rozhodly právně upravit prostředky postihu sociálně škodlivého postupu spočívajícího v neplacení daní prostřednictvím dvojího procesu (správního a trestního). Velký senát nezpochybnil ani důvody, pro něž norské státní orgány rozhodly postihovat odděleně zvláště závažné a sociálně ohrožující aspekty daňového podvodu v trestním řízení spíše než v rámci standardního správního procesu. Uvedl, že vedení dvojího procesu, spolu s možností kombinace různých trestů, bylo pro stěžovatele předvídatelné. Ti si museli být od počátku vědomi, že za skutkového stavu v jejich věci bylo trestní stíhání a zároveň i vyměření daňového penále nejen možné, ale vysoce pravděpodobné. Velký senát konstatoval, že správní a trestní řízení bylo v jejich případě vedeno paralelně a tato řízení byla provázána. Skutečnosti objasněné v prvním řízení pak byly uplatněny i v druhém, a pokud jde o přiměřenost celkového trestu, rozsudek v trestním řízení bral v úvahu již vyměřené a zaplacené daňové penále.

Související judikatura: rozsudek Velkého senátu ze dne 29. 3. 2006, *Achour v. Francie*, č. 67335/01, ECHR 2006 IV, rozsudek ze dne 17. 2. 2015, *Boman v. Finsko*, č. 41604/11, rozsudek ze dne 29. 5. 2001, *Franz Fischer v. Rakousko*, č. 37950/97, rozsudek ze dne

20. 5. 2014, *Glantz v. Finsko*, č. 37394/11, rozsudek ze dne 2. 7. 2002, *Göktan v. Francie*, č. 33402/96, ECHR 2002 V, rozsudek ze dne 27. 11. 2014, *Lucky Dev v. Švédsko*, č. 7356/10, rozsudek ze dne 14. 1. 2014, *Muslija v. Bosna a Hercegovina*, č. 32042/11.

Relevantní ustanovení: Čl. 4 Protokolu č. 7 k Úmluvě o lidských právech a základních svobodách (právo nebyť souzen nebo trestán dvakrát).

Rozhodnutí o nepřijatelnosti stížnosti Mercan v. Turecko (stížnost č. 56511/16)

Datum rozhodnutí: 17. listopadu 2016

Závěr: *Samotná obava stěžovatelky z nedostatku nestrannosti Ústavního soudu ji nezavazuje povinnosti podat stížnost tomuto soudu, a jednat tak v souladu s požadavky vyplývajícími z čl. 35 odst. 1 Úmluvy.*

Obsah: Stížnost se týká uvalení vazby na stěžovatelku v souvislosti s pokusem o státní převrat v Turecku v červenci roku 2016. Stěžovatelka je soudkyně, která byla po potlačení pokusu o převrat zbavena funkce a vzata do vazby. Uvádí, že vzetí do vazby nebylo podloženo žádnými důkazy ani nebylo nijak odůvodněno. Její stížnost dále směřovala proti podmínkám věznění a stěžovatelka uváděla, že je obětí porušení čl. 3 a čl. 6 Úmluvy. Dovožovala, že její vazba je nezákonná včetně její délky, a vysvětlovala, že neměla k dispozici účinný opravný prostředek, který by jí umožňoval dosáhnout zrušení tohoto opatření. Zejména uváděla, že dva soudci Ústavního soudu, právě tak jako řada právníků činných u Ústavního soudu byla zatčena, a vzata do vyšetřovací vazby. Z toho stěžovatelka dovožovala, že v této souvislosti Ústavní soud nebyl v postavení, aby mohl vydat nestranné rozhodnutí. Soud shledal stížnost v projednávaném stadiu jako předčasnou a jednomyslně rozhodl o její nepřijatelnosti z důvodu nevyčerpání vnitrostátních opravných prostředků.

Poznámka: Soud konstatoval, že podle čl. 148 odst. 3 Ústavy je Ústavní soud oprávněn přezkoumávat stížnosti jednotlivců, kteří mají za to, že byli připraveni o svá základní práva a svobody zaručené Ústavou, Úmluvou a jejími protokoly, když předtím vyčerpali řádné opravné prostředky. Soud uvedl, že již přezkoumával účinnost mimořádného opravného prostředku spočívajícího v ústavní stížnosti, a nemá důkazy, které by nasvěd-

čovaly, že by tento prostředek neumožňoval zjednat příslušnou nápravu při podání stížností na porušení práv zaručených Úmluvou. Soud odkázal na svou dosavadní judikaturu a uvedl, že v projednávané věci nevidí důvod, aby se od ní odchýlil. Soud odmítl také stížnost stěžovatelky ohledně vazebních podmínek, vzhledem k tomu, že tuto stížnost stěžovatelka nevznesla před vnitrostátními orgány.

Související judikatura: rozhodnutí o nepřijatelnosti stížnosti ze dne 7. 6. 2016, *Sakkal a Fares v. Turecko*, č. 52902/15, rozsudek ze dne 28. 10. 2014, *Hebat Aslan a Firas Aslan v. Turecko*, č. 15048/09, rozsudek ze dne 16. 6. 2015, *Levent Bektaş v. Turecko*, č. 70026/10, rozhodnutí o nepřijatelnosti stížnosti ze dne 3. 3. 2015, *Iğsız v. Turecko*, č. 16086/12.

Relevantní ustanovení: Čl. 35 odst. 1 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (povinnost vyčerpání vnitrostátní opravné prostředky).

Rozsudek Velkého senátu ve věci V. M. a ostatní v. Belgie (stížnost č. 60125/11)

Datum rozhodnutí: 17. listopadu 2016

Závěr: *Zástupce stěžovatelů nemůže pokračovat v řízení před Soudem bez jakýchkoliv pokynů od svého klienta.*

Obsah: Stížnost podala romská rodina žadatelů o azyl ze Srbska s odůvodněním, že byla vystavena nelidskému a ponižujícímu zacházení ze strany belgických orgánů, které zapříčinilo mimo jiné smrt jejich nejstarší dcery. Dále uváděli, že příkaz k výjezdu do Srbska nebo do Francie, vydaný belgickými orgány, je vystavil nelidskému a ponižujícímu zacházení v rozporu s Úmluvou. Senát soudu rozhodl pěti hlasy ku dvěma, že byl porušen čl. 3, pokud jde o podmínky, v nichž byli stěžovatelé v Belgii umístěni; jednomyslně, že nebyl porušen čl. 3 Úmluvy, pokud jde o smrt jejich nejstarší dcery, a čtyřmi hlasy proti třem, že byl porušen čl. 13 ve spojení s čl. 3 Úmluvy, pokud jde o účinnost odvolání proti příkazu k výjezdu. Na žádost belgické vlády byla věc předložena Velkému senátu. Právní zástupkyně stěžovatelů informovala Velký senát, že nemá se stěžovateli žádný kontakt již od doby, kdy skončilo řízení před Senátem vnesením senátního rozsudku, a při jednání potvrdila, že se jí nepodařilo kontakt znovu navázat. Velký senát rozhodl dvanácti hlasy proti šesti o vyškrtnutí stížnosti. Společné

nesouhlasné stanovisko připojil soudce Ranzoni, s ním soudci Lopez Guerra, Sicilianos a Lemmens.

Poznámka: Soud konstatoval, že stěžovatelé neudrží se svou právní zástupkyní žádný kontakt, neinformovali ji o místě svého pobytu, ani jí neumožnili jakýmkoliv jiným způsobem je kontaktovat. Velký senát měl za to, že na tomto základě oprávněně konstatuje, že stěžovatelé ztratili zájem o řízení a již dále na stížnosti netrvalí. Bylo zjištěno, že naposledy byli stěžovatelé se svou právní zástupkyní v kontaktu k datu předcházejícímu vydání senátního rozhodnutí, že se nedozvěděli o senátním rozsudku ani o tom, že věc byla předložena Velkému senátu. Velký senát zdůraznil, že ztráta kontaktu zároveň nebyla důsledkem postupu členského státu – stěžovatelé se sami rozhodli Belgii opustit a jejich odjezd nezpůsobil ztrátu kontaktu

s právní zástupkyní, která potvrdila, že s nimi byla ve spojení ještě po celou dobu řízení před Senátem.

Související judikatura: rozsudek o vyškrtnutí stížnosti ze dne 5. 8. 1998, *Ali v. Švýcarsko*, č. 24881/94, Reports of Judgments and Decisions 1998 V, rozsudek ze dne 23. 6. 2011, *Diallo v. Česká republika*, č. 20493/07, rozhodnutí o vyškrtnutí stížnosti ze dne 29. 11. 2011, *Ibrahim Hayd v. Nizozemí*, č. 30880/10, rozsudek Velkého senátu ze dne 12. 7. 2001, *K. a T. v. Finsko*, č. 25702/94, ECHR 2001 VII, rozhodnutí o vyškrtnutí stížnosti ze dne 1. 10. 2013, *Kadzoev v. Bulharsko*, č. 56437/07.

Relevantní ustanovení: Čl. 37 odst. 1 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (vyškrtnutí stížnosti).

Připravila: Pavla Boučková

V nakladatelství Wolters Kluwer vyšlo

Musíš znát... Občanské právo procesní

Petra Polišenská a kolektiv

Přehled nejdůležitější judikatury občanského práva procesního za období od ledna 2014 do září 2015. Jednotlivé judikáty – ponejvíce Nejvyššího soudu, ale i Ústavního soudu, případně vrchních a krajských soudů – jsou přehledně a heslovitě rozčleněny dle svých názvů. Pro snazší pochopení rozebírané problematiky je každé heslo vybaveno autorským komentářem a usouvztažněno se související judikaturou, aby vynikly širší souvislosti a celkový kontext. Svazek je vybaven rovněž takzvaným ústavním vzhledem, tj. důležitými rozhodnutími Ústavního soudu v oblasti občanského práva procesního za sledované období.

Publikaci si můžete objednat na obchod.wolterskluwer.cz nebo ji koupíte u svého knihkupce.

ASPI Navigátor

Trestní řád
Komplexně a přehledně

Spolehlivě provede všemi postupy přípravného řízení a řízení před soudem

VYZKOUŠEJTE SI VYBRANÉ POSTUPY VE VAŠEM ASPI

Wolters Kluwer <http://navigator.aspi.cz> Když si musíte být jistí